

Nr 179.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag för budgetåret 1946/47 till befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation.

(1:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 140) och den andra inom andra kammaren av herrar *Staxäng* och *Utbult* (II: 201), har hemställts, att riksdagen för befrämjandet av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation för budgetåret 1946/47 måtte anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

Motionärerna hava till stöd för sin framställning anfört följande.

Vid 1939 års riksdag hemställdes i Kungl. Maj:ts proposition nr 1, tionde huvudtiteln, om ett anslag på 24 000 kronor för befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation. Såväl 1939 som 1940 års riksdagar beviljade ett dylikt anslag.

Anslaget avsåg att möjliggöra *antingen* nedsättning eller återbäring av avgifter för radiotelegraf- eller radiotelefonstation, som efter 31 december 1938 installerats å fartyg, vilket icke enligt gällande författningar är skyldigt att vara utrustat med dylik anläggning, *eller ock* tilldelning av bidrag till inköp av radiotelegraf- eller radiotelefonstation å sådant fartyg.

Vidare förordnas, *att* nedsättning eller återbäring må utgå med ett belopp av 300 kronor å dels engångsavgiften, dels ock det första hyresårets abonnemangsavgift för vederbörande anläggning, *samt att* inköpsbidrag må utgå med 600 kronor för anläggning. Tillika uppdrogs åt kommerskollegium att, under hänsynstagande till föreliggande omständigheter, avgöra, vilka fartyg som i första hand böra ifrågakomma till åtnjutande av ifrågavarande förmån.

Motivet för detta anslag var, att för sjöfartssäkerheten vore det av stor betydelse, att radioinstallation anordnades på så stort antal fartyg som möjligt. Ett fartyg, som vore försett med radioinstallation, hade ju i händelse av haveri sådan möjlighet att tillkalla hjälp, som icke alls stode ett fartyg till buds, vilket saknade dylik installation. Möjlighet att erhålla hjälp vid haveri ökades givetvis även ju flera fartyg, som vore försedda med radioinstallation och alltså kunde uppfånga det nödställda fartygets anrop. Det vore för den skull mycket önskvärt, att även fartyg, för vilka icke författningsenlig skyldighet att hava radioinstallation föreläge, försågos med dylik installation.

Ett stort antal fiskebåtar begagnade sig också av denna statliga bidragsverksamhet för ifrågavarande ändamål. Dessa radioinstallationer ha nämligen, utöver det som ovan anförts, för dessa båtar fått mycket stor betydelse för fiskebåtsbesättningarnas förbindelse med hemorten. De kunna t. ex. få underrättelse om pridförhållandena och erhålla meddelande om vilken hamn de böra anlöpa med sina fångster.

Emellertid är ifrågavarande anslag nu förbrukat. Som motivering för att anslag under senare år icke föreslagits av Kungl. Maj:t har anförts, att ifråga-

varande anslag endast tillkommit i syfte att stimulera till ifrågakvarande radioinstallationer.

Då emellertid dessa radioinstallationer i bl. a. fiskebåtar ännu ej kommit till stånd i önskvärd utsträckning och särskilt nu då fiskarena ämna utsträcka sina resor till avlägsnare fiskevatten, har det uttalats en allmän önskan från fiskarens sida, att statsbidrag till radioinstallationer å fiskebåtar på nytt kunde erhållas. Som ytterligare skäl härför kan anföras, att ifrågakvarande radioinstallationer avsevärt fördyrats, så att kostnaderna härför nu uppgå till omkring 2 000 kronor emot förut 1 200 kronor.

Jag anser det därför nödvändigt, att ett nytt anslag på 20 000 kronor för ifrågakvarande ändamål måtte beviljas av riksdagen och utlämnas i enlighet med de grunder, som förut varit gällande.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *kommerskollegium* avgivit yttrande, vilket fogas såsom bilaga till utskottets utlåtande. (*Bilaga.*)

Utskottet.

Såsom av ärendet framgår hava anslag till befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation beviljats av 1939 och 1940 års riksdagar, vardera gången med 24 000 kronor.

I propositionen nr 118 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att jämväl för nästa budgetår få disponera det år 1940 för ifrågakvarande ändamål anvisade anslaget. Återstoden av anslaget läres, såsom kommerskollegium i ärendet framhållit, komma att förbrukas för handelsflottans räkning.

Vid beviljandet första gången av anslag för ifrågakvarande ändamål framhölls, såsom i motionerna även berörts, att det för sjöfartssäkerheten vore av betydelse att radioinstallation anordnades på så stort antal fartyg som möjligt. Ett fartyg, som vore försett med radioinstallation, hade ju i händelse av haveri sådan möjlighet att tillkalla hjälp, som icke stode ett fartyg till buds, vilket saknade dylik installation. Möjlighet att erhålla hjälp vid haveri ökades givetvis även ju flera fartyg, som vore försedda med radioinstallation och alltså kunde uppfånga det nödställda fartygets anrop. Det vore för den skull mycket önskvärt, att även fartyg, för vilket författningens enlig skyldighet att hava radioinstallation ej förelåge, försåges med dylik installation.

Ett stort antal fiskefartyg äro alltjämt icke utrustade med radioinstallationer, vilket torde få tillskrivas de höga kostnader som dessa installationer betinga. Med hänsyn till att fiskefartygen ökat i antal och att fångstresorna utsträckts till mera avlägsna fiskevatten gör sig behovet av dylika installationer alltmera gällande. Det synes utskottet naturligt, att alla åtgärder vidtagas, som kunna bidra till att öka de sjöfarande möjlighet till räddning vid inträffade sjöolyckor. I motionerna har framhållits att fiskefartygens radiostationer även fått mycket stor betydelse för fartygens förbindelse med hemorten, därigenom att fiskarena bland annat kunnat erhålla underättelser om pridförhållanden och meddelanden om lämplig hamn för avsättning av fångsten. Utskottet anser detta vara av betydelse ur fiskerinäringens

synpunkt, då ju härigenom utvägar öppnas för ett mera ändamålsenligt ordnande av fiskets avsättningsmöjligheter.

Med hänsyn till det anförda finner utskottet sig böra föreslå, att medel anvisas för nästa budgetår för här ifrågavarande ändamål och att i överensstämmelse med motionärernas yrkande anslaget i fråga bestämmes till 20 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 140 och II: 201, till *Befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation* för budgetåret 1946/47 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

Stockholm den 4 juni 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 176.

Stockholm den 16 mars 1946.

Till riksdagens statsutskott.

Enligt remiss av Kungl. Maj:t har kommerskollegium att till Eder avgiva utlåtande över två lika lydande motioner om reservationsanslag å 20 000 kronor till befrämjande av fartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation, den ena motionen väckt i första kammaren av herr Arrhén (I: 140) och den andra väckt i andra kammaren av herrar Staxäng och Utbult (II: 201).

Med anledning härav får kollegium anföra följande.

Anslag för angivna ändamål beviljades av riksdagen åren 1939 och 1940, vardera gången med 24 000 kronor. Anslaget kan fortfarande disponeras, dock högst till utgången av budgetåret 1945/46. Kollegium har emellertid hemställt om att anslaget måtte få disponeras jämväl under budgetåret 1946/47.

Anslaget användes för nedsättning eller återbäring av avgifter för fartygs radiostationer och för tilldelning av bidrag till inköp av dylika stationer. Sådan nedsättning eller återbäring, som är den för handelsfartyg brukliga understödsformen, utgår med 300 kronor å engångsavgiften och 300 kronor å första hyresårets abonnemangsavgift. Inköpsbidraget, vilket är den för fiskefartyg brukliga understödsformen, utgår med 600 kronor för station. Kollegium avgör beträffande vilka fartyg förmån av de nu berörda slagen i första hand bör tillgodonjutas. Anslaget får dock icke användas för fartyg, som enligt gällande författningar äro skyldiga att hava radioanläggning. Numera föreligger dylik skyldighet för i utrikes fart nyttjade passagerarfartyg och andra i dylik fart nyttjade fartyg om 1 000 bruttoregister-ton eller mera.

När anslaget första gången beviljades framhölls, såsom i motionerna berörts, att det för sjöfartssäkerheten vore av betydelse att radioinstallation anordnades på så stort antal fartyg som möjligt. Ett fartyg, som vore försett med radioinstallation, hade ju i händelse av haveri sådan möjlighet att tillkalla hjälp, som icke alls stode ett fartyg till buds, vilket saknade dylik installation. Möjligheten att erhålla hjälp vid haveri ökades givetvis även ju flera fartyg, som vore försedda med radioinstallation och alltså kunde uppfånga det nödställda fartygets anrop. Det vore för den skull mycket önskvärt, att även fartyg, för vilket författningenlig skyldighet att hava radioinstallation ej förelåge, försåges med dylik installation. Ett sätt att tillgodose detta önskemål vore att nedbringa rederiernas kostnader för radioinstallationer.

Det torde alltså varit angelägenheten av att med hänsyn till sjöfartssäkerheten stimulera anordnandet av radiostationer ombord som föranlett att anslaget på sin tid beviljades.

Antagligen beroende på den inskränkning av rätten att utnyttja radioanläggningar som rådde under större delen av kriget anlätades anslaget till en början endast i ganska ringa grad. Sedermera inträdde emellertid en ändring härvidlag och efter ansökningar av redarna togos medel från anslaget i anspråk eller reserverades för ett större antal fartyg. Då de flesta av dem utgjordes av fiskefartyg, ansåg kollegium sjöfartssäkerheten bliva bäst till-

godosedd genom att tillkomsten av ytterligare radiostationer befordrades å handelsfartyg, som ju trafikerade olika router, medan fiskefartygen ofta till större antal befunno sig inom mer eller mindre begränsade områden. På grund härav hade kollegium, redan innan motionerna avlätos, satt i gång en undersökning för att utröna i vad mån anslaget kunde behövas för att tillgodose handelsfartygen. Vad härvid framkommit utvisar, att återstoden av anslaget helt lärer förbrukas för handelsflottans räkning.

Motionerna hava i första hand tillkommit med tanke på fiskefartyg. I motionerna framhålles, att fiskefartygens radiostationer fått mycket stor betydelse för fartygens förbindelse med hemorten, i det att de t. ex. kunnat få underrättelser om prisförhållanden och meddelanden om lämplig hamn för avsättning av fångsten. Detta uttalande i förening med den omständigheten, att talrika förfrågningar rörande radiostationer för fiskefartyg gjorts hos telegrafstyrelsen, ge enligt kollegii mening vid handen, att fiskarena kommit till insikt om radiostationernas kommersiella betydelse för fiskerinäringen. Det ankommer visserligen närmast på lantbruksstyrelsen att bedöma förhållandena inom fiskerinäringen, men kollegium anser för sin del, att fiskarena med all sannolikhet komma att av kommersiella skäl fortsätta med anskaffandet av radiostationer för sina fartyg även när en av motionärerna omnämnd ökning av fiskefartygsstationernas inköpspris kommit till stånd och den förmedelst det redan beviljade anslaget beredda möjligheten till erhållande av understöd ej längre står till buds. Jämväl redarna till de handelsfartyg, som icke författningsenligt äro skyldiga att hava radioanläggning, synas numera hava fått klart för sig de kommersiella fördelar som radiostationer ömbord erbjuda, och anskaffandet av radiostationer torde även för dessa fartygs del komma att förtgå efter understödmöjlighetens upphörande. Kollegium kan för sin del ej finna anledning föreligga till att riksdagen, för tillgodoseende av de intressen som sålunda inom fiskerinäringen och handelssjöfarten torde vara förbundna med radiostationerna, beviljar ytterligare medel till minskning av utgifterna för dessa stationer.

Det enda ur de synpunkter kommerskollegium har att företräda bärande skälet för beviljandet av dylika medel skulle enligt kollegii mening vara, att så med hänsyn till sjöfartssäkerheten vore behöfligt. De redan beviljade anslagsbeloppen synas emellertid alltjämt fylla sin uppgift att stimulera anskaffning av radiostationer för fartyg, som icke författningsenligt äro skyldiga att vara utrustade därmed, och anskaffningen torde, såsom i det föregående berörts, komma att av kommersiella orsaker fortgå även om understödmöjlighet ej längre föreligger. Vid sådant förhållande synes sjöfartssäkerheten bliva tillgodosedd oberoende av om medlen beviljas eller ej.

Kollegium finner sig i anledning av vad sålunda anförts sakna tillräcklig anledning att med hänsyn till de intressen kollegium företräder tillstyrka bifall till motionerna.

ARVID RICHERT.

HJALMAR SJÖHOLM.

O. Koch.